

Stockholm den 31 januari 2024

R-2023/2127

Till Finansdepartementet

Fi20203/02704

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 31 oktober 2023 beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet En säker och tillgänglig statlig e-legitimation (SOU 2023:61).

Sammanfattning

Advokatsamfundet anser att författningsförslaget över lag är genomtänkt och balanserat samt delar utredningens generella uppfattning om behovs- och problembilden. Advokatsamfundet ser däremot att det föreligger risker kring hanteringen av personuppgifter som följer av utredningens förslag och ett behov av förtydliganden i vissa delar.

Synpunkter

En fysisk handling

Det finns goda anledningar, utöver den reviderade eIDAS-förordningen, att införa en statlig e-legitimation. Åtgärder som ämnar att minska det digitala utanförskapet som råder för vissa grupperingar inom Sverige och ökad säkerhet inom området av e-legitimeringen välkomnas. I enlighet med direktiven har utredaren lämnat förslag på hur en kostnadseffektiv statlig e-legitimation på den högsta tillitsnivån kan utformas och tillhandahållas av en statlig myndighet.

I avsnitt 7.2.2 framgår att utredningens förslag är att den statliga e-legitimationen ska tillhandahållas på ett kontaktlöst aktivt kort. Advokatsamfundet ifrågasätter inte att detta kan signalera att det utgör en värdehandling och att det kan få större genomslag i samhället, men ställer sig tveksamt till om detta ur ett långsiktigt perspektiv utgör det mest kostnadseffektiva förslaget. Utredningen påpekar att den i Sverige mest populära formen av e-legitimation är de som tillhandahålls via mobila applikationer. De resonemang som framförs för att den statliga e-legitimationen inte ska tillhandahållas genom en mobil applikation är att det kräver tid för utveckling och skulle resultera i en begränsad spridning. Dessa argument är inte fel i sak men i och med den rådande digitaliseringstakten och om man vill att den statliga e-legitimationen ska få en reell spridning i samhället i stort så bör detta alternativ inte lämnas därhän.

Den statliga e-legitimationen och privata aktörer

Av avsnitt 7.10.1 framgår att den statliga e-legitimationen ska fungera som ett komplement till de kommersiella alternativen som är tillgängliga på den svenska marknaden. Utredningen har väl hanterat de övergripande konkurrensrättsliga frågorna som en statlig e-legitimation aktualiserar.

Som utredningen pekar på kommer utfärdandet av den statliga e-legitimationen att utgöra ekonomisk verksamhet i konkurrenslagens mening. Den i 3 kap. 27 § konkurrenslagen (2008:579) diskuterade konfliktlösningsregeln, med innebörden att staten kan förbjudas från tillämpningen av visst förfarande lyfts i delbetänkandet. Advokatsamfundet menar på att de överväganden som görs rörande konfliktlösningsregeln inte är tillräckligt uttömmande och lämnar viss osäkerhet kring framtida konkurrensrättsliga konflikter.

Uppdelat myndighetsansvar

I direktiven till utredningen utpekas Myndigheten för digital förvaltning (Digg) som ansvarig myndighet för att utforma och tillhandahålla den statliga e-legitimationen benämnt som *utfärdande myndigheten* i författningsförslaget. Som *identitetskontrollerande myndighet* föreslås Skatteverket eller Polismyndigheten, varav Polismyndigheten förordas på grund av befintlig infrastruktur inom myndigheten och då det bedöms finnas ändamålsriktiga skäl med att uppdraget ges till Polismyndigheten för att motverka bedrägeribrottslighet. Ett genomförande av författningsförslaget kommer kräva ett upprättande av flera interna rutiner inom

respektive myndighet och samarbetet mellan myndigheterna kommer vara essentiellt för en effektiv förvaltning.

Advokatsamfundet har i tidigare remissyttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) framfört viss problematik kring uppdelat myndighetsansvar som även görs gällande här.¹

Effekterna kring tillgänglighet som det uppdelade myndighetsansvaret medför och som framförs av utredaren bör beaktas för att e-legitimationens delsyfte om att motverka det digitala utanförskapet ska uppfyllas. Den otydlighet som potentiellt kan uppstå bland allmänheten mellan den identitetskontrollerande myndigheten och den utfärdande myndigheten är inte obetydlig. För att utfärdande av den statliga e-legitimationen ska få genomslag hos allmänheten bör detta förhållande förtydligas i den fortsatta beredningen. Detta gäller även de förvaltningsrättsliga aspekterna av genomförandet. Det efterfrågas föreskrifter om hur och var en eventuell prövning av ett beslut ska ske hos den identitetskontrollerande myndigheten och den utfärdande myndigheten. På samma sätt behövs tydliga ramverk för hur de två myndigheterna ska samarbeta för att erhålla positiva synergieffekter och uppnå samordningsvinster.

Persondataskyddet

Genomförandet av initiativet med den statliga e-legitimationen kommer innebära att en väsentlig mängd personuppgifter registreras och behandlas av både den identitetskontrollerande myndigheten och den utfärdande myndigheten. Det uppdelade myndighetsansvaret vad gäller den statliga e-legitimationen medför anledning att erinra om de integritetsrisker som behandlingen av personuppgifter medför.

Det framgår av art. 4.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) vem som är att anse som personuppgiftsansvarig. I författningsförslaget delas personuppgiftsansvaret upp mellan de två myndigheterna.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 22 augusti 2019 över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14), s. 3.

Av förslaget till 19 § lag om elektronisk identifiering följer att den utfärdande myndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i samband med ansökan och utfärdande. Den identitetskontrollerande myndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i samband med att myndigheten kontrollerar att sökandes identitet är styrkt. Bestämmelsen i sin nuvarande ordalydelse är för öppet formulerad och behöver kompletteras med ytterligare bestämmelser som preciserar vad de olika myndigheterna ansvarar för.

Finansiering av den statliga e-legitimationen

Det framgår i avsnitt 7.9 att den statliga e-legitimationen förutsätter anslagsfinansiering och att en avgift kommer bidra med viss, men inte full, kostnadstäckning. Av utredningen framgår att antalet e-legitimationer inte kommer vara kostnadsdrivande, vilket anges som ett av skälen till att en modell med avgiftsfinansiering inte är lämplig. I och med att utredningen förordat att den statliga e-legitimationen ska utges på en fysisk handling innebär det att volymen av e-legitimationer faktiskt blir kostnadsdrivande, utöver de administrationskostnader som skulle tillkomma vid stora volymer av utfärdanden. Om så är fallet blir utredningens förslag om finansiering till synes av större behov av anslagsfinansiering än vad som anges. Advokatsamfundet anser därför att ett förtydligande kring finansieringen behövs.

Advokatsamfundet har utöver det ovan anförda ingen erinran mot delbetänkandets förslag.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander